

2e Turap 2023

1.1 Jeugd en onderwijs

1.1.1 Specialistische Jeugdzorg € 500.000 nadeel (eenjarig)

Toenemend beroep op jeugdhulp

De afgelopen jaren zien we in Uithoorn (en andere gemeenten) een stijgend beroep op de jeugdhulp. De voornaamste reden dat cliëntaantallen stijgen is niet zozeer dat de instroom van nieuwe cliënten stijgt, maar vooral dat de uitstroom stagneert. Ook geven de aanbieders van specialistische jeugdhulp aan dat de zwaarte en duur van de benodigde behandelingen toeneemt.

Deze stijging in cliëntaantallen en zwaarte plus duur van de behandelingen sluit aan bij een zorgelijke landelijke trend die de GGD ook in haar Corona Gezondheidsmonitor voor Jongvolwassenen (2021) signaleert. Een trend die al was ingezet voor de Corona periode, maar waarop Corona een negatieve invloed heeft gehad. Daarnaast is er ook sprake van landelijk beleid dat bijdraagt aan een toenemend beroep op jeugdhulp. Zo zijn er wachtlijsten voor de volwassenen GGZ, terwijl een aanzienlijk deel van de ouders van jeugdigen met hulp GGZ-problematiek hebben. Ook is er een hoge drempel voor een beroep op de Wet Langdurige Zorg, waardoor jeugdigen op hulp vanuit gemeenten zijn aangewezen. En verder is de toegang tot hulp op basis van de Jeugdwet ruim geformuleerd en kan er bijvoorbeeld geen eigen bijdrage gevraagd worden in tegenstelling tot andere voorzieningen.

We zien ook in 2023 een verdere stijging van het beroep op jeugdhulp in Uithoorn. Naast bovengenoemde meer algemene factoren zijn we ook lokaal in gesprek met aanbieders en verwijzers zoals huisartsen over de mogelijke verklaring voor die stijging. Signalen die uit die gesprekken naar voren komen zijn dat meer kinderen in de knel lijken te komen op onderwijs en dat onderwijs sneller de neiging lijkt te hebben om door te verwijzen naar jeugdhulp. Voor een deel wordt aangevoerd dat dit komt door de naweeën van corona. Sommige jeugdigen hebben een achterstand opgelopen, qua leerprestaties en sociaal. Daarnaast zou de prestatiecultuur van de maatschappij een rol spelen waardoor sommige jeugdigen (en hun ouders) zich steeds minder capabel voelen om mee te kunnen komen. Samengevat zien we een complex samenspel aan factoren die het stijgend beroep op jeugdhulp kunnen verklaren.

Ontwikkelingen in 2023

Uithoorn is gezamenlijk met drie andere gemeenten (Amsterdam, Diemen en Ouder-Amstel) en tien kernpartners voor hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) met ingang van 2022 een taakgerichte samenwerking aangegaan. Op basis van gesprekken met de kernpartners is in de 1^e Turap 2023 aanvullend budget gevraagd ter hoogte van € 400.000, vanwege de (ook landelijk) doorzettende trend van stijgende cliëntaantallen en zwaardere en langduriger behandelingen. Daarbij is aangegeven dat dit aanvullend budget naar verwachting voldoende zou zijn om in ieder tot de zomer van 2023 cliëntenstops bij aanbieders te voorkomen. In de eerste Turap is ook gemeld dat het de vraag is, zeker in meerjarenperspectief, of continuering van het huidige beleid ook financieel haalbaar is. En dat daarom ook een scenario van gereguleerde instroom uitgewerkt zou worden.

Bij de voortgangsbesprekingen voor de zomer met kernpartners en bij het opstellen de prognose voor de 2^e Turap is geconstateerd dat medio 2023 bij 2 van de 10 kernpartners de lumpsums volledig zijn uitgenut, inclusief de in de eerste Turap aangevraagde ophoging van € 400.000. Daarmee hebben die partijen geen financiële ruimte meer om nieuwe cliënten in behandeling te nemen. Dit is niet wenselijk omdat met deze twee partijen veelal de zwaarste categorie cliënten behandelen – cliënten in crisis, onveiligheid en/of vanuit een gerechtelijke

maatregel. Zij zijn ook als grootste partijen verantwoordelijk voor het plaatsen van kinderen in pleegzorg. Ook bij die doelgroep is het wenselijk dat plaatsingen doorgang krijgen omdat hier vaak veiligheidsissues spelen of omdat deze vorm van zorg de enige mogelijkheid is. Ook andere aanbieders geven aan tegen hun financiële grenzen aan te lopen.

Invoering gereguleerde instroom

In het licht van de dreigende verdere financiële overschrijdingen is de afgelopen periode gekeken naar verschillende scenario's: (1) instroom onbeperkt blijven toestaan, (2) algehele cliëntenstop en (3) gereguleerde instroom. Middels een raadsbericht d.d. 15 september 2023 is de raad geïnformeerd over de mogelijke vormgeving en de voor- en nadelen van deze drie scenario's, inclusief hun financiële consequenties.

In datzelfde raadsbericht is aangegeven dat voor de resterende maanden van 2023 zal worden overgegaan tot het scenario van de invoering van gereguleerde instroom voor de hoogspecialistische jeugdhulp. Daarmee is een zo goed mogelijke balans gezocht tussen enerzijds het bieden van hulp aan de meest kwetsbare gezinnen en anderzijds de wens om de verdere kostenstijging van de jeugdhulp af te remmen. Dit doet recht aan de wettelijke taak van de gemeente om jeugdhulp te bieden aan de kwetsbare groepen, want hiermee blijft de zorg toegankelijk voor jeugdigen die het meest kwetsbaar zijn, in crisis of onveiligheid zitten of vanuit een gerechtelijke maatregel zorg nodig hebben.

De invoering van gereguleerde instroom betekent enerzijds dat de voorziene kostenstijging getemperd zal worden maar anderzijds ook dat er nog steeds (gereguleerde) instroom zal plaatsvinden om zodoende de meest kwetsbare jeugdigen en gezinnen te kunnen blijven ondersteunen. Op basis van intensieve gesprekken met de kernpartners is de inschatting dat in 2023 nog aanvullend € 500.000 benodigd zal zijn om de gereguleerde instroom mogelijk te maken. Deze aanvullende middelen worden middels deze 2^e Turap 2023 aangevraagd bij de raad.

Het gaat om een nieuwe werkwijze waarvan bij de start een zo goed mogelijke inschatting is gemaakt van de financiële consequenties; de uiteindelijke financiële gevolgen zullen pas bekend zijn bij de jaarrekening 2023. Verder zijn er in de uitvoering altijd onzekere factoren; als gemeente kunnen we de instroom wel tot op zekere hoogte sturen, maar lopen we als kleinere gemeente verhoudingsgewijs meer risico omdat enkele dure trajecten een grote impact hebben op de totale kosten van de jeugdhulp. Instroom van dergelijke cliënten is niet altijd te voorzien en/of uit te sluiten aangezien juist bij die cliënten intensieve hulp vaak dringend en zonder uitstel nodig is.

Evaluatie maatregel gereguleerde instroom

Het invoeren van de maatregel is een lerend proces waarbij er tussentijds en aan het eind van de maatregel geëvalueerd wordt wat het effect is (geweest) van de maatregel, zowel inhoudelijk als financieel en procesmatig. In de eerste helft van 2024 wordt een eindevaluatie van de maatregel uitgevoerd. Hoe dan ook is het belangrijk om te evalueren omdat niet uitgesloten kan worden dat in de aankomende jaren de gemeente weer met schaarste te maken krijgt (het is zeer aannemelijk zelfs) waardoor deze maatregel weer of blijvend moet worden ingevoerd. In dat geval is het wenselijk om een beproefde werkwijze te hebben ontwikkeld.

Project kostenbeheersing specialistische jeugdhulp

In het kader van de proeftuin specialistische jeugdhulp (onderdeel van het programma datagedreven sturen) is onderzocht welke sturingsmogelijkheden voor kostenbeheersing

er binnen de jeugdhulp mogelijk zijn, onder meer op basis van landelijke onderzoeken. Die mogelijkheden zijn uitgewerkt in de projecten 'Sturen op Inhoudelijke Beleidslijnen' en 'Vergroten Kostenbewustzijn'. Hieruit kwam naar voren dat voor kostenbeheersing op de korte termijn het inperken van de instroom binnen de jeugdhulp (middels bijvoorbeeld een cliëntenstop of gereguleerde instroom) in combinatie met het stimuleren van uitstroom de enige maatregelen zijn die op korte termijn een financieel effect hebben. Met de kernpartners vinden reeds gesprekken plaats over het stimuleren van de uitstroom, maar daaraan kan (nog) geen verwacht financieel effect gekoppeld worden.

Tegelijkertijd zijn er voor de (middel-)lange termijn wel degelijk meer maatregelen denkbaar. Deze zijn onder meer toegelicht in een presentatie over het programma Datagedreven Sturen in de commissie Leven op 13 april jl. Gedacht kan worden aan het inzetten op normaliseren en de-medicaliseren van jeugdhulp door leidende principes vast te stellen en gebruik van voorziening jeugdhulp te verlagen. Maar ook aan het versterken van strategisch contractmanagement. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van de inzichten vanuit het dashboard voor specialistische jeugdhulp dat is ontwikkeld als onderdeel van het programma datagedreven sturen. En ook aan het bevorderen van tijdige doorstroming naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ) voor kinderen die levenslang afhankelijk zijn van 24-uurszorg.

Deze sturingsmogelijkheden worden door een multidisciplinair actieteam van de DUO-gemeenten momenteel uitgewerkt in een concreet plan van aanpak, om zo te kunnen bijdragen aan het bevorderen van een betere balans tussen de in- en uitstroom, het voorkomen van het inzetten van jeugdhulp en de beheersing of tempering van de zorgkosten.

1.1.2 Toeslagenaffaire: Ondersteuning leefgebieden en Maatwerkbijdrage DUO+ voor uitvoering neutraal (eenjarig)

Duizenden mensen zijn getroffen door de problemen met de kinderopvangtoeslag. De Belastingdienst/ Toeslagen compenseert hen daar financieel voor. Maar voor wie in de problemen is geraakt, is dat niet altijd voldoende. Er kunnen problemen zijn ontstaan rondom huisvesting, schulden, inkomen, zorg en het gezin. Gemeenten bieden ouders die zich melden als mogelijk gedupeerde ondersteuning op deze vijf leefgebieden. De uitvoering hiervan is belegd bij DUO+.

Gemeenten ontvangen een compensatie van de kosten die ze maken voor de ondersteuning binnen de hierboven genoemde vijf leefgebieden. Daarnaast ontvangen gemeenten compensatie voor de uitvoeringskosten. De middelen worden via een Specifieke Uitkering aan de gemeente Uithoorn toegekend met bijbehorende verantwoordingsverplichtingen.

1.1.3 Investerings

Geen bijzonderheden